

1 WPROWADZENIE

Niniejsze opracowanie powstało głównie z pobudek dydaktycznych. Jest ono przeznaczone przede wszystkim dla studentów architektury krajobrazu, gospodarki przestrzennej, ochrony środowiska, a także dla specjalności pokrewnych, takich jak leśnictwo, łąkarstwo, ziołolecznictwo i dla wszystkich zamierzających korzystać z bogatego dorobku fitosocjologów.

Fitosocjologia jako nauka o zbiorowiskach roślinnych w coraz szerszym zakresie jest wykorzystywana w praktyce. Wiedza z tego zakresu odgrywa natomiast szczególną rolę w procesie kształtowania i ochrony krajobrazu, co jest głównym tematem tej publikacji. Autorzy tego podręcznika są pracownikami kierunku architektura krajobrazu Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu SGGW w Warszawie, dlatego też wybór przedstawionych problemów związanych z fitosocjologią jest w określony sposób ukierunkowany.

Pierwszą wersję tej książki opublikowano w 2002 roku. Podręcznik ten cieszył się dużym zainteresowaniem i został życzliwie przyjęty przez czytelników. W stosunku do poprzedniego wydania został on poprawiony i rozszerzony o nowe zagadnienia, szczególnie w zakresie wykorzystania fitosocjologii w ochronie i kształtowaniu krajobrazu.

Na potrzeby tej pracy dokonano subiektywnego wyboru zbiorowisk roślinnych, które, naszym zdaniem, są szczególnie ważne z punktu widzenia kształtowania i ochrony środowiska. Pogrupowano je opierając się na kryteriach siedliskowo-fizjonomicznych, odzwierciedlających ujęcie szaty roślinnej stosowane przez architektów krajobrazu w procesie projektowania i planowania przestrzennego. Przyjęto, że podstawą nazewnictwa przedstawionych zbiorowisk roślinnych o różnym poziomie ich organizacji oraz ich gatunków diagnostycznych jest opracowanie Władysława Matuszkiewicza z 2008 roku pt. „Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski”. Ze względu na duże znaczenie praktyczne wprowadzono kilka nowych jednostek w randze zbiorowisk, które nie zostały ujęte w wyżej wymienionym opracowaniu. Nazewnictwo roślin naczyniowych przyjęto za pracę Zbigniewa Mirka i współpracowników (2002) pt. „Flowering plants and pteridophytes of Poland a checklist – Krytyczna lista roślin naczyniowych Polski”, w przypadku braku gatunku na tej liście podawano wyłącznie jego nazwę łacińską. Nazwy mchów podawano według opracowania Ryszarda Ochyry, Jana Żarnowca i Haliny Bednarek-Ochyry (2003) „Census catalogue of polish mosses – Katalog mchów Polski”, a porostów według publikacji Wiesława Fałtynowicza

(2003) „The lichens, lichenicolous and allied fungi of Poland – Krytyczna lista porostów i grzybów naporostowych Polski”.

Pragniemy podziękować prof. dr. hab. Januszowi Janeckiemu i *doc. dr. hab. Janowi Markowi Matuszkiewiczowi* za ocenę wcześniejszej wersji w postaci skryptu, a *prof. dr. hab. Krzysztofowi Młynarczykowi* i *doc. dr. hab. Jerzemu Solonowi* za wnikliwe i krytyczne recenzje naszego podręcznika z 2002 roku oraz za sugestie wprowadzenia do niego nowych wątków, które wynikają z wyzwań teraźniejszości. Pragniemy również podziękować wszystkim osobom, które zechciały podzielić się z nami swoimi licznymi uwagami. Szczególne podziękowania chcielibyśmy skierować do *prof. dr. hab. Leokadii Witkowskiej-Żuk*, *dr. hab. Ewy Roo-Zielińskiej*, *dr. Piotra Mędrzyckiego*, *dr. Wojciecha Szweda*, *dr. Marka Wierzby* oraz do koleżanek i kolegów z Katedry Ochrony Środowiska SGGW.

Mamy nadzieję, że przedstawione w tym opracowaniu zagadnienia żywo zainteresują czytelników, szczególnie zaś osoby zajmujące się problematyką ochrony i kształtowania krajobrazu. Równocześnie będziemy wdzięczni za wszelkie krytyczne uwagi.

Warszawa, styczeń 2009

Czesław Wysocki
Piotr Sikorski